

Szerkesztőség:

Rimaszombatban, Erzsébet-tér 9. szám. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.
Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER: VASÁRNAP.**Felelős szerkesztő: KOMÁROMY ISTVÁN.****Kiadóhivatal:**

Rimaszombatban, Erzsébet-tér 9. szám alatt a könyvnyomdában. — Ide intézendők a kiadóhivatali illető előfizetés, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás.

Ismeretlen kéztől és névtelenül érkező közleményeket nem adunk ki.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petítor térfogata 15 fillér. Többszöri hirdetésnél árkedezmény. Nyilttér sora 50 fill.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala, nemkülömben minden hazai postahivatal, az előfizetés legezélszerűbben postautalványon eszközölhető. **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

FERENCZY.

Édes István bátyám, feléd száll, feléd száll
Hattyú bús énekem,
Nagy szellemed öléi tán pihenést talál
Dalt teremtő lelkem.
Óh, hadd boruljak le azon oltár előtt,
Mít te állítottál,
Mélyben örök lángot — mít az ég köleszűnt —
Honomnak szívtál.

Igy bucsuzott még élő, de már megtört, nagyra törő terveiben csalódott szobrász bátyjától a szíve szerelmében szintén csalódott, a haza jövője felett kétségbeesett unokahuga. Így borult le a legelső magyar szobrász-művész nagy szelleme előtt az irodalmunkban legelső figyelemreméltó költő: az alig huszonháromeves és már is a halál sötét gondolataival tépelődő Ferenczy Teréz. Egy elégikus, megható szép költeménnyel mutatta be utolsó áldozatát a rendületlen, a mindent feláldozó hazaszeretnek azon megszentelt oltárán, melyet a magyar képzőművészet uttorója, atyamestere saját erejéből emelt a magyar szobrászművészetnek s ezzel az egyetemes magyar nemzeti művelődésnek.

Igy bucsuzott, így áldozott az exaltált lelkű magyar Sappho az élet és a természet tavaszán. A nagyszécsényi várrom százados jegenyéi alatt. A fehér tisztalak lombos lugasában. Három héttel az előtt, hogy meghasonlott fájó szívébe gyilkos golyót röpített. Három évvel azelőtt, hogy az egykor ünnepezt Ferenczy István a rimaszombati sírkertben jeltelen sírjába dőlt. Az elemek háborgása közben. Zuhogó záporban. Zúgó viharban. Mintha a nagy természet igyekezett volna egyedül megadni a méltó végtisztességet a haza nagy fiának.

Pedig Ferenczy, az uttoró, az első magyar szobrász-művész másféle temetést, más elismerést érdemelt!

Mert hiszen ő egész életét hazájának, a magyar művelődésnek áldozta fel.

Feláldozta ifjúságának örömeit, a csendes családi boldogságot, melyet otthon a szülői házában látott és megszeretett s melyhez éppen pá-

TÁRCZA.

Ferenczy István életéből.

Egy jó vastag könyv fekszik előttem a Magyar Történeti Eletrajzok pár év előtt kiadott füzetéből s ez az egész vastag könyv Rimaszombat nagy szülőföldének: Ferenczy Istvánnak életét és műveit tárgyalja Meller Simon tollával.

Evek óta itt lakunk Ferenczy szülőföldjén, láttuk a házakat, a melyekben itteni élete letolyt, hallottunk és olvastunk róla pár év óta sokfélét, láttuk jeltelen sírjának fölállítását és abból koporsójának kivételét a sok darabra töredezett Eurydike szoborral együtt, látjuk készülni emlékt, a melyet országos kegyelet állít hamvainak új nyugóhelyéül, de mégsem ismertük jól Ferenczyt s itt a szülőföldjén kevesebbet tudtunk róla, mint mások, a kik az ő életével és műveivel foglalkoztak.

Pedig érdemes dolog nekünk is megtudnunk, ki volt az a Ferenczy István? Volt nemzetünk történelmének egy korszaka, a melyet a nemzeti öntudat fölébredéséről ismerünk. Ekkor, ugy száz esztendővel ezelőtt, vakmerő emberek lelkében az az eszme támadt, hogy a magyar nemzet ne csak testileg éljen, hanem szellemileg is életre ébredjen és álljon oda lassanként a nyugoteurópai kulturnemzetek sorába. Költők, írók, színészek magyar irodalomról és művészetéről álmodoztak és szép álmuk közben elfeledték, hogy tövises közt járnak és a fekete kenyér héja jut nekik elismerésül, — de ők azért meg nem törve haladtak előre az eszményi cél után és végre is ők lettek a győztesek — holtuk után. Megalkották sok küzdelemmel a magyar irodalmat és művészetet.

Ezek közül való Ferenczy István is. Ő is ilyen

lyájának nehéz küzdelmei miatt soha nem juthatott.

Valóban úgy járt, miként maga írja, mint az, a ki téli reggel utra indul: az éjjeli havat kellett törnie és a fuvatagokkal küzködni. Nem járt senki ez uton még ő előtt. Nem látott senkit maga mellett.

A sötét, mélyes éjéből váratlanul előtörő üstökös csillag volt, mely két évtizeden át szórta művészetének szelid fényét, hazaszerető szívének forró sugarait az ébredező, a 48 világossága felé rohanó Magyarországra. S a midőn letűnt, annál rémesebb sötétség borult e szegény hazára.

Emelkedése, pályafutása, diésősége és bukása szoros és elválaszthatatlan kapcsolatban volt a XIX. század első felében nemzeti erejének, nagyobb hivatásának öntudatára ébredt magyarságnak emelkedésével, diésőséggel és bukásával.

Az ősi ipartűző, mélyen vallásos, de művészi hagyományok nélkül szükkölködő Rimaszombat, a mult diésőségeinek emlékein álmódzó Buda, a hatalmának tetőpontján álló Bécs s a klasszikus művészetek fényében tündöklő Róma; majd ismét a már ébredező magyar főváros és végül megint a világ zajától félreeső csendes rimaparti város; ezek jelölik sajátos pályájának egyes változásait.

A szűkös rimaszombati lakatos-műhely, a budai kezdetleges rajziskola, a bécsi acél- és ércmetsző-gyár, majd egy évig a bécsi művészeti akadémia, a római fényes szobrász-műterem, a tabáni, Országház-utcai saját háza s legvégül ismét a Temető-patakminti favázás munkaterem; ezek voltak az ő lankadatlan, soha meg nem szűnő és mindenkor a köz javát, a magyar haza díszét és diésőségét célzó hőszi munkásságának színhelyei.

Apja, a magyar vallására és előkelőbb mesterségére büszke rimaszombati polgár, a szegénységgel küzködő hatosztályú kálvinista gimnázium, a budai Reischmann; a hugenotta Thuriot; majd Fischer és Klieber a classicismus elméleti hirdetői; és végül koruknak legünnepelebb nagymesterei: a dán Thorwaldsen s az olasz Canova; ezek voltak tanító.

névtelen hős, ilyen uttoró, a ki a saját testével csinált utat a magyar művészet elérhetetlen várának beveteléhez és mint kortársai, ő is győzelmet arat — holtá után.

Mert ez az uttoró fátuma, hogy életükben nem érhetik el annak tízedrészét sem, a mit haláluk után szívesen áldoz értük az utókor halás kegyelele.

A magyar szobrászat uttorója, egyedüli uttorója volt abban a korban Ferenczy István s mialatt külföldön művelte magát, öntudatra ébredt benne egy egész nemzet gondolata: a magyar képtaragás eszménye. De míg kortársai: Kazinczy, Kölesey, később Vörösmarty, Fáy András és mások nem egyedül küzdöttek a magyar irodalom megalkotásáért, addig ő a szobrászat terén egyedül állott a nagy pusztaságban és tragédiaszerű bukásként törte össze pályáját a nagy részvétlenség, a mely később nevé is csaknem elfelejtette.

Maga is érezte azt, hogy nehéz dologra vállalkozik, mert így írt Rómából: „Így jár az, a ki téli reggel utra indul, — az éjjeli havat kell annak törnie és a fuvatagokkal küzködni.”

Ferenczy életpályája egyszerűen kezdődik. 1792-ben született. Gimnáziumi tanulmányaival egyidejűleg atyja műhelyében megtanulja a lekatosságot. Mint lakatos legény vándorútján eljut 1814-ben Bécsbe, a császárvárosba. Ott ércmetsző tanulmányokat tesz és jutalmat nyer, de egyuttal megismerkedik a szobrászat műremekeivel és tovább vándorol, hogy lelke eszményeinek éljen. Elgyalogol Rómába az 1818-ik évben, ahol mint tehetséges ifjú kora két legkiválóbb szobrászának: Thorwaldsennek és Canovának műtermében dolgozik és tanul. Itt készül Csokonai márvány mellszobra és a Pásztor lányka (Szép mesterségek kezdete) című jeles szobra, a mely nagy feltűnést kelt. Nyugtalan lelke nem engedi meg, hogy a művészet részleteibe egészen behatoljon: hazavágyik, hogy jelesein szobrai itthon faraghassa.

Művészi alkotásainak stylusát, erejét és gyengeségeit mind-mind nekik köszönheti. Nem külön-külön, hanem valamennyinek együttesen, a mint jóra, szépre, fogékony lelkét megragadták, esiszolták és kiművelték.

Nagyszámú műalkotásainak tárgyválasztásában, művészi felfogásában, a stylusban és idealizáló hajlamában: mindenütt korának hű kitejője és mestereinek hű tanítványa.

Legnagyobb hatással mégis a sima, a puha, a lelkes Canova volt reá. Legsikerültebb női szoborművei: a Pásztorleányka, a Kulesár, a Forray, a Brunswick-emlékek busongó nőalakjai és a legutolsó, a sírjából imént kikerült haladókló Eurydike: mind a világhírű Canova bájos nőalakjaira emlékeztetnek.

Hogy mestereit utól nem érhetette, ezen sines mit esodálkozunk. Rajzbeli és minden művészi előtanulmány és művészi hagyomány nélkül ugyszólván egyszerre és váratlanul toppant be Bécsbe és Rómába szobrásznak, anélkül, hogy előbb csak egy durva követ is megfaragott volna. S e mellett naponként 8—10 órán keresztül egészen 26 éves koráig a lakatos műhelyekben dolgozott a mindennapi kenyérért!

És hogy fejlődésében alig van emelkedés? ez is természetes. 32 éves korában tért vissza hazájába 10 évi távollét után és itt teljesen magára hagyatva állott mester és vetélytárs nélkül. Leereszkedő maccenasok és laikus tanácsadók között fantáziájának alkotó erejét nagyon bénította az is, miként az Eurydike mintázása közbe maga panaszoja, hogy itthon ugyszólván mindent súly és méret szerinti megrendelésre kellett dolgoznia.

Hát még a magyar márvány keresésnek hosszu, keserves évei!

Teljesen önálló alkotásai: a Pásztorleányka, a kitűnő érmek és rézmetszetek, Szent István vértanu gyönyörű oltára az esztergomi bazilikában, a Csokonay—Kazinczy stb. mellszobrok, a Mátyás-emlék tervei és saját életének allegóriája, a gyászos sorsu, de ma már poraiból új életre keltett Eurydike: nem közönséges művészi képességeknek élő tanubizonyosságai.

Szegény hazánknak kicsinyes korlátai kö-

Mielőtt ezt végrehajtaná, olyan elismerés éri a református újut, a mely az elismerő elfogulatlanságára és művészetpártolására szép világot vet.

Római tanulmányai emlékéül művészi emlékrmet készít VII. Pius pápának, Róma tejedelmének; a pápa ezt szívesen fogadja és a művészt szintén éremmel tünteti ki.

Hazájába érkezésekor, 1824-ben a magyar irodalom és művészet uttorói diadallal fogadják az uttoró szobrászt, de az a legérdekesebb, hogy a magyar katolikus egyház főpapja: Rudnay Sándor hercegprimás lesz neki a főpártogója s vele akarja készíttetni az esztergomi bazilika főbb szobor és díszítő műveit, még pedig hazai márványból. Szent István vértanu oltára és márványszobra ma is ott hirdeti Ferenczy alkotó szellemét.

A hazai márvány kutatására sok időt fordított és anyagi áldozatot sem kímélt, pedig más külföldi márványból valószínűleg nagyobb sikerrel taraghatott volna szobrokat, de akkori időben nagyon drága lett volna a márványt külföldről szállítani és a honi föld terméke jobban megfelelt nemzeti érzületének.

Alkotásai közül legsikerültebbeknek tartják az élőkül készített szoborképmásait, azoknak sorozatát még ellenségei is dícsérettel említik.

Hazánknak több helyén vannak tőle készített templomi részletek és siremlékek. Gömörmegyében Rimaszombaton kívül Tiszolcon látható az ő műve: a tiszolci nagy templom oltára Jézus és az apostolok domborművé képeivel.

Élete két nagy feladatát abban látta, hogy magyar szobrásziskolát alapítson és nemzetünk fényes korszakát: Mátyás király uralkodását megörökíthesse. Evékig küzdött barátaival együtt, hogy ezt a két eszmét megvalósíthassa, de a részvétlenség, sőt az ellenséges indulat

zött az 1830-as és 40-es években gazdag, ünnepezt nagyság. Vaksötét éj után — első hajnal sugar.

Izzó magyarságával meg mindörökre tiszteltetelmélt.

Ne feledjük, hogy Ferenczy eszének magaszerezte tudásával, kezének öröklött ügyességével, teremtő fantáziájának szertelen lobogásával, nagy és túl érzékeny szívének minden dobbanásával magyar volt. És mindhaláláig csak magyar!

Kora mozgató eszméinek hű kifejezője, kőben, érezben megörökítője. A korabeli magyarság vágyainak, törekvéseinek és eszményeinek megtestesítője.

Születésénél, neveltetésénél fogva pedig minden erényeivel és minden gyengéivel együtt tipikus kálvinista polgár.

E város intelligens és munkás polgárságának véréből való vér, husából való hus. A mi lelkünkől kiröppent nagytorzó lélek!

Az ő elismertetése, megtiszteltetése és dícsősége: Rimaszombat egész polgárságára tisztesség és dícsőség. Az ő emlékének szentelt ünnep: az egész város ünnepe. Sőt több: az egész magyarságé!

Ferenczy immár nem csupán egy, az ő emléket kegyelettel őrző családé, s nem is a kiváló hűvére méltán büszke egyházé: Ferenczy immár az egész művelt Magyarországa!

Azzá tette a hivatása magaslatán álló magyar kultusz-kormány, a mikor gazdag művészi hagyatékát a legelső magyar szépművészeti múzeumban helyezte el, a hol műveinek külön Ferenczy-szobát szentelt. Azzá tette, a midőn emlékére és nevére állandó művészi ösztöndíjat rendelt, azzá tette, a mikor megíratta és kiadatta kitűnő monografiáját.

És a midőn ma jeltelen sírjából immár a magyar állam emelte díszes síremlékben pihenő hamvai előtt megjelenik a magyar kormány nagynevű képviselője, a magyar művész-, tudós- és íróvilágnak, a magyar szellemi arisztokráciának fényes serege: Gömörmegyének és szülővárosának minden kulturális és társadalmi intézetének küldöttségei, a nagyszámu rokonság s e város apraja-nagyja, hogy lerójják a hála és kegyelet adóját a nagy szellem emléke előtt: ime úgy látjuk, úgy érezzük, hogy az elődök félszázados mulasztása pótolva van.

Ferenczy nem halt meg, Ferenczy újra él! Feltámadott, hogy az ezredéves Magyarország nagyjaiért lelkesülő fantáziájának szép alkotásaival a magyar földért, a magyar műveltségért hevülő szívének forró hazaszeretettel bevilágítson a messze jövőbe. Utat mutasson a követésre.

53 év előtti gyászos temetésén zengett az ég. Zúgott a vihar. Zuhogott a zápor. Mai örömfünnepen egy egész ország szíve dobban össze. Az egész modern Magyarország gyújt bucsu áldozati tüzet az első szobrász-művész emlékének fenséges imával, fenséges énekkel.

Hálás pályatársai, az apát messze tulszárnyaló fiak: a ma már a külfölddel is versenyző magyar szobrász-művészek karrarai márványban örökítették meg nemes arezvonásait.

Ez a ma leleplezendő szobor és a pompásan restaurált Eurydike minden szónál szebben,

megbuktatta e nagy terveit, sőt magát is az anyagi bukásba sodorta.

A Mátyás-emlék készült igazi monumentális művévé válni, a melyre előkészületeket tett, gipszmintákat készített, megtanulta az érzéket, de a mikor látta, hogy magára marad az 1844-iki országgyűlés részvétele után és felségfolyamodásai sem vezettek sikerre, valamint barátai nem képesek rajta segíteni többé, akkor ösztöndíjra és a Dunába szórta a Mátyás-emlékre vonatkozó félig kész műveit és visszavonult rokonaihoz Rimaszombat városába, a hol élete utolsó tíz esztendejét csaknem elfeledve töltötte. (1847-től 1856-ig.)

Ez a Mátyás-emlék pedig, mint a tervekről főlvet daguerrotyp fényképek mutatják, egészen nagyszabású koncepciónak látszik, de az volt a művész tátuma, hogy az a kor még ilyen nagyszabású alkotásra nem érett meg. Sajátmaga faragta márványkoporsóján rajta van a szépen restaurált haldokló Eurydike szobra, a melyről így ír: „Egy Eurydike státuán dolgozom, magam számára, a mint egy kígyóharapásba a földre bukik és meghal... Mostan tehát, ha úgy tetszik, valamint művészetem a Pásztorleányt megnyitám, úgy ezen haldokló Eurydike legyen életem bezárója.”

Ezért került ez a szobor töredezett állapotban Ferenczy sírjába és ezt a végredelesterző kívánságot teljesíti a kegyeletlen nemzet, mikor a szobrot helyreállítva odahelyezi ismét az emlékműbe a sokat hányatott, tragikus életpályájú művész hamvai fölé.

Hadd pihenjen itt is az alatt, a mit szeretve dolgozott az első magyar uttörő szobrász, a kinek nemzete azzal akar ma kiengesztelést nyújtani az egykori elfeledtetésért, hogy szobrot emel emlékére.

Ez lesz az a békecsók, a melyet a nemzet és uttörő fiának szelleme e napon egymással váltanak.

—h2—

beszédesebben fogja hirdetni valamenynyitünknek és az ide zarándokoló idegeneknek a nagy Berzsenyi örök igéit:

„A derék nem fél az idők mohától,
A koporsóból kitér és eget kér,
S érdemét a jók, nemesek s jóvendők
Századok áldják!”

A Ferenczy-ünnep programja.

Az Országos Szépművészeti Múzeum igazgatósága állította össze Ferenczy István síremléke leleplezési ünnepélyének végeleges programját.

Ezt városunk tevékeny polgármestere a következő elöintézkedésekkel egészítette ki, kérévén a küldöttségeket és a polgárságot, hogy ezekhez alkalmazkodván a nevezetes ünnep belső tartalmához méltó külső renddel is emelni sziveskedjék és igyekezzen annak fényét, jelentőségét.

A város lobogó-díszit ölt. A 12 óra 5 p.-kor érkező kiküldöttök a kormányznak, a tudományos, művészeti és íróvilágnak és intézeteknek a vasuti állomáson a tanács élén dr. Kovács László polgármester fogadja rövid üdvözlő beszéddel.

Ez után a vendégek a kiküldött városi és magánfogatokon a fellobogozott Andrassy utczán, Tompa-téren és Deák Ferenczy-utczán át egyenesen a Hungaria-szállóba hajtatnak, a hol a tisztelők egybegyűlt megyei és városi intelligenciája fogadja őket bemutatkozással, egyszerű éljenzéssel, mely után nyomban ebédhez ülnek. A szokásos pohárköszöntők az idő kimértsége miatt elmaradnak. Asztalbontás után 1/2 órákor az egész társaság együttesen négyes sorokban átvonul az elemi iskolák, a polgári leányiskola és a főgimnázium ifjúságának a fasorban felállított (jobbról a leányok, balról az állami-ut telé a fiúk) kettős sortala között a számukra a szónoki emelvény jobb, Rákóczi-utca felőli oldalán tenntartott helyre. — Az emelvény előtt a dalárda helyezkedik el. Baloldalt a családtagok gyülekeznek. A kocsiközlekedés az egész Erzsébet-téren elzáratván, az állami uttesten a fasorban álló ifjúság folytatásaként jobbról-balról a nők csoportosulnak. Mind e helyeken és utakon az ifjúsághoz kapcsolódva a tűzoltóság von kötelkordont. E körül foglalnak tetszés és érkezési sorrend szerint helyet a testületileg zárt sorokban megjelent küldöttségek. És ezek mögött az állami uton, a gyalogjárókon és piacon a többi érdeklődő nagy közönség, a hol a rendre a városi rendőrség fog felügyelni.

A szokásos délutáni harangszó a helybeli egyházak és lelkész urak figyelméből elmaradván, illetőleg a délutáni istentisztelet az ünnepély utánra halasztatván, pontban 2 órákor kezdetét veszi a leleplezési ünnep a következő program szerint:

1. Délután 1/2 órákor gyülekezés az Erzsébet téren a református templom előtt.
 2. Két órákor „Hymnus.” Éneklé a rimaszombati dalárda.
 3. Emlékbeszéd. Tartja: *Beöthy Zsolt* egyetemi tanár.
 4. „Szentelt hantok.” Éneklé a rimaszombati dalárda.
 5. *Molnár Viktor* államtitkár a vallás- és közoktatásügyi miniszter képviseletében átadja az emléket a ref. egyház képviselőjének, mert az emlék az egyház területén van.
 6. *Csikó István* ref. lelkész átveszi az emléket.
 7. Koszorúk elhelyezése.
 8. „Szózat.” Éneklé a rimaszombati dalárda.
- Amint e program véget ér, a Rózsa-utczában felállott fogatokon a budapesti vendégek az állomáshoz, a 4 óra 33 perces vonathoz hajtatnak, hová a főgimnázium ifjúsága zászló alatt 4-es sorokban kikíséri őket.

* * *

A rimaszombati Ferenczy családja: Lapunk egy barátja meglévő írott és szóbeli adatok alapján egybeállította a rimaszombati Ferenczyek gazdag családfáját. Természetesen csakis az apai vagy anyai ágon közvetlenül, vérszerinti rokonokat vévén figyelembe, a kikhez sógori, házasság révén még igen sokan sorakoznak közérőltől-tólólól.

A család voltaképen Debreczenből szakadt Rimaszombatba. Ez ág megalapítója tehát a Debreczenből a XVII. század közepe táján Rimaszombatban megtelepedett lakatos mester: 1. *Ferenczy István* és neje, *Szoboszlai Kata*. Ezek gyermekei: 2. *István*, *Julia*, *Sámuel*, *Gábor* és egy leány, a ki egy Keeskeméthyhez idegenbe menvén nőül, elszakadt s nincs róluk megbízható adatunk.

2. *István* és neje: *Kálnai Mária* gyermekei: *Mária*, *Zsuzsanna*, 3. *István a szobrász*, *János*, *József* és *Erzsébet*. *János* és *Erzsébet* korán elhaltak, 3. *István* és öcsese, a kassai ref. esperes soha nem nősült.

Mária és *Zsuzsanna* két testvérhez: *Káposztás István* és *József* előkelő és gazdag rimaszombati polgárokhoz mentek nőül.

Káposztás István élő leánya: *Zsuzsanna*, férjzett *Jánosdeák Andrásné*. Ezek gyermekei: *Paula*, férj. *Sándy Gyuláné* (unokái: *Sándy Gyula* és *Nóra*, férj. dr. *Hegyeshalmy Lajosné*); *Julia*, férj. *Harmatzy Béláné*, (unokái: *Dezso* és *Loránd*.)

Káposztás József rimaszombati polgármester és neje *Ferenczy Mária*, gyermekei: *József*, neje *Percz Erzsébet* (gyerm.: *Emmi*, férj. *Tóth Józsefné*, (gyerm.: *Béla*, neje *Schulek Vilma*.) *József*, neje *Zehery Julia*; *Borbála*, férj. *Szabó Mihályné* (gyerm.: *Szabó József*, neje szintén *Zehery Julia*); *Szabó László*, neje *Borsos Kata* (gyerm.: *Kata*, férj. *ij. Rábely Miklósné*; *Teréz*, férj. *Percz Béláné*); *Zsuzsanna*, férj. *Szabó Istvánné* (gyerm.: *Szabó Béla*, neje *Maier Gabriella*, (gyerm.: *Erzsébet*, férj. *Király Kálmán* és *Mária*, férj. *Thir Manó*.)

A szobrász apjának testvérei közül *Ferenczy Julia* férjhez ment *Győry Istvánhoz*, (gyerm.: *Frigyes*, neje *Zehery Erzsébet*, (gyerm.: *Frigyes*, neje: *Győry Teréz*; *Róza*, férj. *Kalla Mihályné*; *Kálmán*, neje *Kovács Katalina*, (gyerm.: *Ida*, férj. dr. *Wallentinyi Dezsóné* és *Erzsébet*.)

Másik nagybátyja a Nagyszéchenybe költözött *Ferenczy Sámuel*, (gyerm.: *Fanni*, férj. *Vargha Istvánné* (gyerm.: *Szidónia*); *Teréz*, az öngyilkos költő; *Her-*

min, férj. *Záhonyi Jánosné*, (gyerm.: *Záhonyi János*, neje *Holics N.*, (gyerm.: *Nelly*, férj. *Kengyel Lajosné* és *Aladár*); *Klára*, *Zoltán*, neje *Szlopovszky Mária*; *Jolán* és *Béla*.

Másik nagybátyja *Ferenczy Gábor* (gyerm.: *Zsuzsanna*, férj. *Konyha Józsefné*, (gyerm.: *Béla* és *Irma*); *Julia*, férj. *Szabó N.-né*, (gyerm.: *Julia*, *Zsuzsanna* és *Mária*); *Mária*, férj. *Bódi N.-né*.

Megjegyezzük, hogy a kiskorúakat és utódok nélkül elhaltakat mellőztük. De a családta még így sem teljes. Epen ezért kérjük mindazokat, a kik hibát, hiányt fedeznek fel, sziveskedjenek megbízható adataikat lapunk szerkesztőségébe beküldeni.

A Rimaszombat—ratkói vasut mumusa.

Több ízben szóva volt már téve e lapok hasábjain a Rimaszombat—ratkói vasut ügye s ha ezt ismételtén szóva tenni kívánom, azon okból teszem, mert újabb időkben e lapok hasábjain is, de különösen a nép között gyakrabban említették valami „sajóvölgyi” érdekeltség, mely — hallomás szerint — minden lehetőleg azon irányban, hogy ne Rimaszombat, de Tornaia kapcsolassék össze vasut által Ratkóval s ha Ratkó ezen „sajóvölgyi” érdekeltség mozgalmát nem pártolná, így Tornaia-kövi irányban lesz a vasut építve, Ratkó pedig a két szék között: a földre ül.

Mennyiben telet meg ezen, hogy így mondjam: mende-monda a valóság? nem tudom, azt az egyet azonban velem együtt a sajóvölgyi t. érdekeltség is tudni fogja, hogy a Tornaia—ratkói irány egy olyan zsák-utca, melyből kivezetőt, legfeljebb a sajóvölgyi t. érdekeltség tudja, ha... tudja.

Hogy Ratkó és vidékének vasut kell, ezt egy Ratkó nagyközség, mint vidékének érdekeit szíven hordozó lakosai nagyon is érzik, hogy ezen vasut más irányban: mint *Rimaszombat—ratkói* — legyen az bár keskenyvágányu is — ki nem építhető, illetve annak jövője más irányban nem biztosítható. Ez oly tény, melynek figyelmen kívül hagyása egy *Ratkó nagyközség* — mely százezzer koronával kíván hozzájárulni — mint a többi községek háztartását a jövőben nagyon is veszélyeztethetné, azon egyszerű és meg nem dönthető igazságnál fogva: hogy egy a ratkói, mint a kövi völgy magában véve a vasut-építésre nagyon is szegény nemcsak az érdektel közönségben, de a vasuton szállítható anyagok dolgában is.

A Rimaszombat—ratkói vonal kiépítése egyedül és kizárólagosan az, mely Ratkó és vidékének leginkább megfelel, díj meglete egyszerűsége azon czélnak is, hogy megélen szék helyéhez, Rimaszombathoz majdnem a fél megyét közelébb hozza. — A sajóvölgyi t. érdekeltség — ha ugyan ilyen létezik, — kell hogy félre álljon keresztül nem vihető terveivel, ama nagy többség előtt, mely a Rimaszombat—ratkói vonal közé csoportosul. Egyen csodálkozunk s ez: Tornaia, mely kiindulási pontja lenne az említett vonalnak s mely leginkább van érdekelve, hogy úgy mondjam: még a fülét sem mozdítja a vasutépítés irányában; — kicsoda tehát az a sajóvölgyi érdekeltség? Ha nem csalódnunk, talán ki is találjuk. Ezen ut irányában esik egy új, nemrégiben épült téglagyár Tornaia vidékén. Harkácson és Lévárton kisebb uradalmi birtokok, talán ezeknek a fellendítése céljából áll elő a: mumus, íjesztgetve bennünket egy holt vasutal *Kövi* irányában, melyet mi azonban el nem hiszünk. — Legyünk csak kissé őszinték! A mamustól mai napság már nem félünk, de el sem hihetjük, hogy megélen intéző körei egy olyan terv keresztülvitelét előmozdítani képesek lennének, mely mellett nem a vasutal járó előny, de kiszámíthatatlan anyagi veszteség, talán épen végpusztulás érné községenket.

En azt hiszem, hogy a sajóvölgyi t. érdekeltség a Tornaia—ratkói vonalról nincs tisztában, sem a szállítható anyagok mennyisége, sem minőségével, különben — ha ezt tudná — bizonyára a fagyponat alá szállana a vasutépítés iránti heve. A lehetlenséggel uraim hagyjunk fel! Ne görditsünk akadályokat egy oly mozgalom elé, mely hivatva van megélen több mint 30 községének érdekeit szolgálni.

A kövi irányban való vasutépítéssel a köznépet íjesztgetni lehet ugyan, de nem észszerű s legteljebb azok hiszik el, kik a kövi-völgy érdekeltségeit nem ismerik.

Egyébiránt, ha a sajóvölgyi érdekeltség azt hiszi, hogy a nép számára bocsátott terveivel megélen közerdekeit jobban fogja szolgálni, úgy csak lásson hozzá mielőbb és építse is ki a Tornaia—Kövi vonalat, ezzel korántsem lehet a Rimaszombat—Ratkó irányába eső több, mint 30 község létérdekét kockáztatni. Ennyit egyelőre az igazság érdekében. *Ratkóvölgyi.*

Tejcsarnok Rimaszombatban.

Manapság valamire való várost tejcsarnok nélkül elképzelni alig lehet.

A közfogyasztás szempontjából olyan nélkülözhetetlen faktor ez, mint akárcsak a huskimérséi vagy pék üzlet. Hus, tej és kenyér a lakosság legfontosabb tápláléka s a megélhetési viszonyokra ezen három élelmi cikk gyakorol a leglényegesebb befolyást. Olyan városokban, a hol ezekhez könnyű szerrel juthat a lakosság, ott a megélhetési gondokon lényegesen könnyítve van. — Városunkban a tejbeszerzés terén szinte tühretetlen állapotok vannak. A meghatározott napi tejszükségletet a fogyasztók egyenesen a termelőktől szerzik be. Mindenkinek meg van a maga tejszállítója, a kitől reggelenként a megállapított tejmennyiséget megkapja.

Mi történik most már akkor, ha a körülmények úgy hozzák magukkal, hogy valamelyik nap a szokottnál több tej szükségeltetik a háztartáshoz? A töbletet a rendes tejszállítójától a fogyasztó be nem szerzheti, mert a tejtermelőnek legnagyobb része vidéken lakik. Nincs más hátra, kiküldeni a piacra s a eselddel megvétetni a hiányzó mennyiséget. „Piaczi tej!” Ilyen jelzővel szokták városunkban jelezni a rossz minőségű tejet. Bizony a piacon jó tejet beszerezni teljes lehetlenség. A „piaczi tej”, eltekintve attól, hogy legnagyobb része hamisítva, azaz fölzöve vagy vizezve van, semmiképen sem lehet egészséges, hibátlan tej.

A tejnek ugyanis az a tulajdonsága van, hogy mindentféle idegen szagot és anyagot rendkívül könnyen magába vesz.

A piacra felhozott tejet a vevő sorra kóstolja, a mi a kanálba marad azt az eladó vissza önti; a sok por, piszok pedig állandóan lepi a nyitott edényben árukt tejet. — Nem igen kell bővebben felsorolni a piaci tejnek hibáit, azokat a fogyasztó-közönség ugyanis igen jól ismeri és szerintem igen méltányos és észszerű intézkedés volna az, ha olyan városokban a hol a fogyasztó-közönség tejszükségletét egy minden tekintetben megfelelő tejesarnok utján kielégítheti, a tejnek piaci árusítását egyenesen eltírtanák.

A fogyasztók esekély kivétellel, a termelőknek csak annyi tejet jegyeznek elő, a mennyit mint tejet fogyasztanak el, a háztartáshoz szükséges tejfölt, vaját és turót szintén a piacon szerzik be.

A piaci árusítók a tejfölt legtöbbször hamisítják s ezt ellenőrizni is nehezebb mint a tejet, a vaj pedig a legtöbbször élvezhetetlen. Mivel a tej legjobban értékesül ha mint nyers tejt adják el, a vaj és tejfölt árusítással a Rimaszombattól távolabbi tejtermelői foglalkoznak, a helybeli és közel lakó termelők a tejet nem dolgozzák fel. A távolabbi községben lakó parasztasszony a tejfölt és vajat napokig gyűjti, mert kevéssel nem érdekes a városba beférni, a tejet egészségtelen helyiségben, sokszor az ágy alatt alvasztja meg, mert földes szobában nyáron ott van a leghűvösebb. — Midőn a tejfölt összegyűlt, megköpül, azután vízzel jól teliszívattja, tenyerével összepacsolja, két torna lapu közé teszi és kész a vaj. — Így készül a finom falusi vaj, a mit a boldog batyiak jó étvágyal fogyasztanak el.

De sokszor szó férhet a rendes tejszállítók tejének a minőségéhez is. Nem akarom ez által magukat a tejtermelőket meggyanusítani, tudom, hogy ebben a dologban ők ártatlanok, hanem nehéz lévén a sok helyre való tejszállítást ellenőrizni, sokszor maguk a lelketlen tejszállító eselédék, a kocsisok követik el a hamisítást.

Csak nemrégiben hallottam egyik tekintélyes birtokostól, hogy egy alkalommal egy rimaszombati háziaszony felhőzött hozzám, miért szüntette be neki a tejszállítást a nélkül, hogy előzetesen felmondott volna? Az illető tejtermelő gondolkozik, gondolkozik majd előveszi a tejeveők lisztját s látja, hogy abban Ő nagysága neve sohasem foglaltatott. Nem volt nehéz kitalálni azt, hogy mi okozta a tejszállítást szüntetését. Egy kis eselédváltás. A régi tejszállító kocsis eltelede megmondani az újnak, hogy ő olyan helyre is szállított tejet, a melyről a gazdája nem tudott s a többletet egy kis Rimaviz segítségével állította elő, a kanna elhelyezésére pedig igen alkalmas helyül kínálkozott a városkert bozótja.

Ez az eset mindent megmagyaráz.

A vármegyei gazdasági egyesület, részint hogy a Rimaszombat és vidéken levő tehenészetek *tejterméküket megfelelően értékesíthessék*, részint pedig, hogy a város lakossága minden tekintetben *megbízható tejhez és tejtermékekhez juthasson*, tervbe vette Rimaszombatan egy *tejesarnok szervezetnek* a létesítését.

Mióta a szervezés nem éppen könnyű munkáját megkezdettük, több oldalról kértek tőlünk a tejesarnokra vonatkozólag felvilágosítást s még több oldalról hallottam arról teljesen elferdített híreszteléseket, sőt a legutóbbi egyesületi igazgatósági ülésen egyik tekintélyes rimaszombati tejtermelő részéről egy kis támadásban is részesültem, bár meg kell vallanom, hogy ezen támadás is ferde értesülésen alapult.

Ezekből kifolyólag tehát szükségét láttam annak, hogy a dolog miben létérel úgy a tejtermelőket, mint fogyasztókat e helyen szerény tehetségemhez képest felvilágosítsam.

A „Rimaszombati Tejesarnok-Szövetkezetet” a gazdák, vagyis a tejtermelők létesítik. Tehenészetük arányában jegyeznek üzletrészeket. Az üzletrészekből és államsegélyből lesz a berendezés felállítva. A tejesarnok részére egy alkalmas helyiséget bérelünk, a hová a termelők *ölmázározott* edényekben a tejet beszállítják. A tej beszállításkor meg lesz vizsgálva s azután szétküldjük a napi rendes vevőinknek ölmázározott edényekben vagy pecsételt tejes üvegekben. A megmaradt tej egy része szintén fogyasztásra kerül, a mit a vevők a tejesarnokból vihetnek el. A felmaradt tejet még a délelőtti folyamán feldolgozzuk tejszínnek, tejföltnek, vajnak és túrónak. Ezen tejtermékek állandóan a fogyasztók rendelkezésére állanak.

A tejesarnokkal úgy a fogyasztó, mint termelő jól jár.

A fogyasztó állandóan megbízható tejhez és tejtermékekhez juthat. A szövetkezet bizonyos % zsirtartalom aluli tejet nem vesz át a tejtermelőtől. A tejesarnokban termelt s gépekkel édes tejből előállított tejfölt és thea-vaját pedig a fentebb leirt módon készített piaci tejföltel és vajjal összehasonlítani sem lehet. Hány gyermekeért aggódó anyának fogunk örömet szerezni az által, hogy a nyári hónapok alatt a tejesarnokba bevezetjük a tejnek pasteurizálását.

A tejesarnok azonban a termelőknek is előnyös lesz. Elsősorban is a termelő nem lesz kötve szűk keretek közé bizonyos mennyiségnek a szállításához. Nem kell tejeveők után járni és a tejpénzek beszédésével bajlódni. A tejszállításra használt fogat sok időt takarít meg azáltal, hogy a házalás helyett a beszállított tejet egy helyen adja le.

Az árakról természetesen jelenleg még biztosat nem mondhatunk. Azt azonban előre kijelenthetjük, hogy méltányos lesz úgy a fogyasztóra mint a termelőre.

Kisebbs tejesarnoknál 3—4 fillér kezelési költség merül fel egy-egy liter tej után. — A szövetkezet nyereségre nem dolgozik, így csak a kezelési költséget kell számitásba venni. A fogyasztó szívesen fizethet 2 fillérrel minden liter tejért többet a tejesarnoknak, mint magán-termelőnek, a termelő pedig jobban jár ha 2 fillérrel olcsóbban adja el a tejet a tejesarnoknak, mint magán-fogyasztónak s így előáll a 4 fillér maximális kezelési költség.

Egyébiránt a mi a tejárakat illeti, ez egy circulus vituósus. Ha a szövetkezet tulmagas áron szabja meg a fogyasztóknak a tejárakat nem veszik, ha pedig nem fizet méltányos árat a tejért, nem szállítanak a termelők.

A tejárakat illetőleg tehát ne nyomja se a termelőknek se a fogyasztóknak tejét a bú!

Fodor Jenő, gazd. egyesületi titkár.

Hírek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem újították, avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy úgy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést kiegyenlíteni szíveskedjenek. Tisztelettel a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala.

Iskolánk a Ferenczy ünnepélyen. Vármegyénk kir. tanfelügyelője *Pogány István* megkereste az állami polgári és elemi iskolák vezetőit, hogy a tanterület tagjai *Molnár Viktor* államtitkár, a vallás és közoktatási kormány képviselőjének fogadtatására testületileg jelenjenek meg, s a délutáni ünnepélyre a IV-VI. oszt. növendékeket vezessék ki. *Olvasókörünk* szintén kivészik részüket a Ferenczy ünnepélyből. A Kaszinó *Kubinyi Aladár* vezetése alatt testületileg jelenik meg s koszorút tesz az emlékre. A polgári olvasókör *Kathona Géza* elnök vezetésével, a róm. kath. Olvasóegylet pedig élén *Váry János* elnökkel zászló alatt vonul ki az ünnepélyre.

Személyi hírek. *Bornemisza László* alispán és dr. *Fornet Gyula* tb. főjegyző f. hó 16-án szabadság idejük lejárván, hivatalaikat elfoglalták.

Rendjel adományozás. *Tomory Géza*nak, a garamvölgyi járás derék és közszeretnek örvendő főszolgabírájának, *Ferdinand* bulgária királya mostani ott időzése alkalmából a Szent Sándor-rend tiszti keresztjét adományozta a koronával. Az ismételt és jól megérdemelt kitüntetés széles körben ösztöne örömet keltett.

Bérmálás. Sipeki *Balás Lajos* megyéspüspök folyó hó 26-án, vasárnap fogja kiosztani a bérmálás szentségét a pelsüci híveknek. A főpásztor ez alkalommal nagy ünnepélyességgel fogják fogadni Pelsüczön.

Ünneplés. Lapunk mult számában megemlékeztünk közeletről egyik kiváló alakjának: *Bodor István* főgimn. tanárnak negyven éves működéséről, s úgy halljuk, hogy rövid vázlatos — megemlékezésünk rokonszenves viszhangra talált, annyival inkább, mert a főgimnázium érdemes igazgatója, lapunk volt jeles tollu szerkesztője s most is munkatársa: dr. *Veress Samu*, ki a rimaszombati társadalomnak maradandó becsü szolgálatakat tett, tanári működésének negyedszázados évfordulóját most töltötte be. Úgy halljuk, hogy a főgimnázium is ünnepelni akarja két jeles és nagy tudású professzorát, kik méltán meg is érdemlik a társadalom és az iskola elismerését és hálaát. Hiszen mindenki tudja, hogy nem volt az utolsó 25 év alatt társadalmi, kulturális vagy emberbaráti mozgalom, melyben dr. *Veress Samu* tehetségét és munkásságát igénybe ne vették volna. Mi készsággel hozzájárulunk a lelkes ünneplők jókívánságaihoz, s szívvel, lélekkel kívánjuk mindkettőjüknek: „Ad multos annos!”

Kinevezés. A vallás és közoktatási miniszter *Laffersz Sándor* okl. tanítót, ki mint kiváló zenész, tehetségének több ízben fényes tanujelét adta — a rimamástalvi uj elemi iskolához rendes tanítónak, *Csikós Gabriella* okl. tanítónő ugyanoda rendes tanítónővé, *Kovács István* okl. tanítót pedig a koháryházi áll. elemi iskolához rendes tanítónak nevezte ki.

Halálozás. *Vattay László* rimaszécsi köztisztviselőben álló ref. lelkész sulyos gyász érte, amennyiben édes anyja: *Özv. Vattay Dénesné* f. hó 23-ikán 73 éves korában Rimaszombatan elhunyt. A tisztes asszony hült tetemét f. hó 24-ikén Szuhafőre szállították s ott temették el nagy részvét mellett.

Áthelyezések. Az igazságügyi miniszter *Varga Sándor* nagyrőcei kir. járásbírói irnokot a szerencsi, *Groszer Mihály* ólublói kir. járásbírói irnokot a nagyrőcei, *Szépe József* nagyrőcei kir. járásbírói irnokot az ólublói kir. járásbíróshoz helyezte át.

Eljegyzés. *Wagner Richard* nagyrőcei m. kir. postamester, a nagyrőcei társadalom közkedvelt tagja f. hó 20-án jegyezte el *Harasztovits István* keszthelyi vállalkozó és birtokos bájos leányát *Birikét*.

Állandó orvosi tanács. A rimaszombati kerületi munkásbiztosító-pénztár állandó orvosi tanácsát f. hó 18-ikán *Altmann Samuel* igazgatósági alelnök elnöklésével alakították meg. A tanács elnöke dr. *Kármán Aladár* pénztári főorvos lett, alelnöke: dr. *Sigmund József* pénztári orvos. A tanács — melynek tagja dr. *Deutsch Miksa* orvos is — egészségügyi kérdésekben szakvéleményt ad a pénztár igazgatóságának.

Templomavatás Ratkó-szabadiban. Lelkes ünnepet ült f. hó 19-én a világ zajától távol eső község: *Ratkó-szabadi*. Ekkor avatta föl új templomát, mely alkalomra közel- és távolról az ezer lelket megközelítő ünnepelő közönség gyülekezett össze élén az új ratkói járás képviselőjében: *Szontagh Vilmos* szolgabíró, *Ratkó-város elöljáróság*, s a vidék hölgy és ur-közönségének színe-java, s hogy az egyes vallásfelekezetek közötti testvéri szeretet annál fényesebben nyilvánuljon meg, a ratkói ev. lelkész és tanító. — Hogy ezen fényes ünnepély a község tömnyelvé lakosai közt magyar nyelven folyhatott le, az *Kristofcsák János* esperes-plébános és *Ragályi József* tanító érdeme. — Az építési munkálatokat *Mónik Lajos* és *Sándor* építésszek Edeleányból végezték, kifogástalan anyagból szakavatott kézzel, közmegelegedésre. A belső felszerelést *Rétay és Benedek czég* Budapestről eszközölték. — A 6 változatu, új rendszerű pedálos orgona *Országh Sándor* és fia Rákospalota-Uj-falu czégtől vétetett. — A szép, karesu torony ezen felavatási ünnepélyre zászlódiszt ültött. A felavatási magyar szónoklat *Kristofcsák János* esperes-plébános valódi remeke volt, *Ragályi József* tanító vezetése mellett *Ragályi Annuska* és *Bobák Gizella* kisasszonyok által előadott duettek, valamint az ezeket követő Himnus örömkönyveket esalt a meghatótt közönség szemébe. — A templom és tornyának építési költsége a 80,000 koronát megközelíti, melyhez a kis Ratkó-szabadi község lelkes lakosai,

önmegadóztatás utján, a templom belső felszerelésére, rövid egy év alatt 6000 koronát áldoztak, a többit fedezte a vallásalap.

A Ferenczy-emlék. Lázás munka folyt e héten a Ferenczy-emlék körül. Az Eurydike-szobrot *Strobl* tehetséges tanítványa: *Székelgy Károly* szobrász *Hevesy Pál* festővel rendkívül ügyesen és nagy gondnal teljesen rendbe hozták s tegnap délután a vaspántokkal megerősített eredeti szarkofág tetejére elhelyezték. Tegnap megérkezett *Vaszary László*, a Ferenczy mellszobor készítője, *Sándy Gyula* építész, a síremlék tervezője s este *Strobl* Alajos szobrász-művész. Tegnap délután *Sándy, Tóth Béla, Hevesy és Székelgy* a síremléket teljesen rendbe hozták s a díszítési munkálatokat is elvégezték.

Kaszinói gyűlés. A helybeli kaszinó választmány f. hó 23-ikán *Kubinyi Aladár* kuriai bíró elnökle mellett ülést tartott, melyen elhatározták, hogy az igazgató választmány testületileg jelenik meg a Ferenczy emlékünnepen s a síremlékre koszorút helyez. — Uj tagokként felvették: *Hámos Antal* és dr. *Kálniczky Géza*. Még a tagsági díjak befizetésének megsüregtetése céljából a hátralekös tagokhoz felhívás, illetve figyelmeztetés kibocsátását határozták el.

Tisztviselők kongresszusa. A pénzügyi tisztviselők országos kongresszusa f. hó 25-ikén vette kezdetét. A helybeli pénzügyigazgatóságot a kongresszuson *Iszók József* képviseli, s részt vett azon *Striczky Arpád* adóhiv. ellenőr is.

Gondnoksági ülés. Az állami elemi fiu és leányiskola s a polgári leányiskola gondnoksága f. hó 25-ikén délután *Lukács Géza* elnöklésével ülést tartott, melyen folyó ügyek nyertek elintéztést.

A vármegyei közkórházi bizottság f. hó 24-ikén *Bornemisza László* alispán elnöklésével ülést tartott, melyen a jövő évi költségeloirányzatot megállapították, az ápoló személyzet szaporítását és a kórház kibővítését határozták el, s ugy ez ügyben, mint az orvosi személyzet szaporítása ügyében a törvényhatóság utján kérelmet intéznek a belügyminiszteriumhoz.

Iskola felavatás. A dobsinai állami polgári leányiskola, az állami elemi iskola és kisdődő új épületeit október hó 9-én (szombaton) d. e. 10 órakor az új állami elemi iskola udvarán, vagy akadály esetén ezen iskola nagytermében avatják fel ünnepélyesen.

Eredménytelen pályázat. Fazekaszaluzsányban a nyugalomba vonult *Jókői János* tanító helyét f. hó 18-án töltötték volna be pályázat utján, de csak egy pályázó akadt s az sem jelent meg személyesen, mire az iskolaszék a nagyszuhai tanítót hívta meg ez állásra. Ő azonban nem fogadhatta el az állást s egy új pályázat kiírását határozták el.

Beiratások. A rimaszombati egyesült protestáns főgimnáziumba az 1909—1910-ik tanévre 357 tanuló iratkozott be. Az I-ső osztályba 71, a II-ikba 52, a III-ikba 40, a IV-ikbe 45, az V-ikbe 37, a VI-ikba 28, a VII-ikbe 40, a VIII-ikba 41. — Vallásra nézve: ref. 102, ágost. hitv. ev. 82, róm. kath. 100, gör. kath. 3, unitárius 1, izraelita 69. — A 357 tanuló között 8 magántanuló van. A beirt tanulók száma 26-tal kevesebb a mult tanévinél.

Öngyilkosság. A bánrvevei vasuti állomáson f. hó 21-én éjjel *Brisjak Tivadar* 28 éves forgalmi tiszt öngyilkossági szándékból hasbalötte magát. Miskolcra szállították a kózkórházba, hol még az nap meghalt a nélkül, hogy tettének okát elárulta volna. Hulláját Budapestre szállították, hol f. hó 22-én temették el. A temetés után felesége a Nemzeti-szállóban mellbe lötte magát s sulyos sérülésével a Rókus kórházba szállították.

Gömör-Kishontvármegye nemesei, családai ezim alatt, mint már jeleztük, Mihályfalvi dr. *Forgon Mihály* egy kétkötetes és 360 lapra terjedő díszes munkát adott ki. A munka megjelenése előtt csak annyiban állott módunkban erről kritikát mondani, a mennyiben dr. *Forgon* egyéniségét és megbízhatóságát már ismertük. Mostan azonban, midőn már a munka napvilágot látott, arra méltán elmondhatjuk, hogy legjellegesebb és legmegbízhatóbb műveink közé sorolható. A fiatal történeti író, ki most már csak büszkeségünk lehet, fáradságot és költséget nem kímélve, kerek 8 évig dolgozott e munkán. Összekutatva a vármegyei és a szomszédos vármegyei levéltárakat is, melyben egyes levéltárnokok, így többi között a borsodmegyei jeles levéltárnok is segített neki. Felkereste és felhányta az egyes családoknál még őrzött leveles ládákat is, melyek aztán bő anyagot nyújtottak munkájához. A munka tehát úgy sikerült, hogy azt bármely ezel foglalkozó író és kutató is megbíráhatja s csakis való és nem költött adatokat fog abban találni, a mely képezi egy ilyen műnek a valódi értékét és becsét. A mellett igen szépen van nyomva, címerekkel és családáttakkal ellátva. Stílusa igazi magyaros, rövid, de tartalmas és könnyen érthető. Kiállítása igen csinos és díszesre válik a kiadónak is. Előfizetési ára 12 korona. Megrendelhető nálá Mihályfalván. Városunkban kapható új. *Rábely Miklós* és *Lévai Izsó* könyvkereskedőknél. E szép könyvet mindenkinek csak melegen ajánljuk.

A magyar ipar diadala! Akik általában kicsinylőleg szoktak nyilatkozni a magyar iparról, nézzék meg az Erzsébet-téri *Pick-féle* butorizlet kirakatában kiállított teljesen modern és gyönyörű kivitelű majolika asztal-takarékú helyet. Ily észszerű tüzhelyek készülnek *özv. Hlozek Jánosné* épület és műlakatos műhelyében, melyek használata mellett 40% tüzelőanyag megtakarítás érhető el s alig kerül többbe, mint a rakott tüzhely. Sietünk is a közönség figyelmét ráirányítani, mert az ily bátor kezdeményezés és törekvés mindenestre megérdemli az érdeklődők fáradozását.

Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, kik feledhetetlen emlékü drága jó feleségem, illetve szeretett gyermekeim édes anyja elhunytá alkalmából részvétüket fejezték ki, s a végtisztviségtelen megjelentek, a nehez órákban mély bánatunkat enyhíteni igyekeztek, ez uton mondunk hálás köszönetet. — Rimaszombat, 1909. szeptember 25.

Rentka János és családja.

Katonai utóállítás. A szokásos katonai utóállítást f. hó 22-én tartott meg a vármegyei háznál *Bornemisza* alispán elnökle alatt.

Orvosgyűlés. A gömörmezei orvosgyűlés és orvosgyógyászati egyesület őszi vándorgyűlését — melyen nagyfontosságú ügyek fognak tárgyalatni — f. hó 28-án kedden d. u. 4 órakor Tornaújfaluban a Takarékpénztár tanácstermében tartja. A gyűlésre szóló meghívót az elnökség már szétküldötte.

Kenyér, zab, szalma szállítás. A miskolci Kereskedelmi és Iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy a debreczeni m. kir. állami ménletelek parancsnoksága a rimaszombati osztálynál elhelyezett katonai legénység és az ugyanott lévő ménállomány részére az 1909—1910. években szükséges kenyér-, zab-, szalma- és alomszalma szállítására pályázatot hirdet. Az ajánlatok legkésőbb f. évi szeptember hó 29-én d. e. 10 óráig a m. kir. állami ménletelek árlejtési bizottságához, Debreczen nyújtandók be.

Eladó alma és körte.

Jó minőségű alma 30 literenként: 4 és 5 korona. Őszi körte 6 koronán kapható: **ö.zv. Vashegyi József-nél Jolsván.** (Gömörmeze.)

Eladó ház.

Jolsván egy gyümölcsös kert-, csűr- és istálló helyiségekkel ellátott ház szabad kézből eladó. — Értekezhetni a tulajdonosnival: **ö.zv. Bankó Jánosné** asszonytól jelenleg Jolsván, később Budán Logodý-utca 27. szám alatt. (2-3)

Meghívó.

A Gömöri Faipar Részvénytársaság t. részvényeseit **1909. október hó 10-én d. u. 3 órára Pelsőczre,** a társulat saját helyiségébe **rendkívüli közgyűlésre**

ezenel összehívom.

A rendkívüli közgyűlés napirendje:

1. A kereskedelmi törvény 187. és 253. §§-ai alapján az igazgatóság által javaslatba hozott tetszőleges elhatározása.

2. A felügyelő-bizottság jelentése a közgyűléshez. Pelsőcz, 1909. szeptember 24.

Szentiványi Árpád, közgyűlési elnök.

Közlöm az alapszabályokból: 9. §. A közgyűlésen csak azon személyesen vagy meghatalmazott által megjelent részvényesek bírnak szavazati joggal, a kik előmutatóra szóló részvényeiket le nem járt részvényeikkel együtt a közgyűlés előtt felmutatták s ezekért igazoló jegyeket kaptak. Ezen igazolványok névre szólóak, kitérítik a letétmentesített részvények s az ezek után járó szavazatok mennyiségét s csak a nevezett személyre nézve bírnak érvényvel. Az így felmutatott s átadott részvények részvényeikkel csak az illető közgyűlés bevégezte után, az igazolványok visszaadása mellett vehetők vissza.

Szőlőmust eladás.

Miskolcz melletti borsod-esabai határban fekvő Csermőke nevű szőlőnek ez évi mintegy 300 hektoliter várható **olasz rizling, furmint és hárslevelű** fajokból álló must termése eladó. **Peronospora és más növényi betegségektől teljesen mentes.** — Bármikor megtekinthető. — Ajánlatok benyújthatók hozzám: **ö.zv. Baji Patay Gyuláné,** Ung-Tiba (Ungmeze.)

1-3

Hölgyekhez!

Van szerencsém a mélyen tisztelt hölgyközönségnek szíves tudomására adni, hogy

a hajfésülést

Budapest egyik legelőkelőbb fodrász műtermében sajátítottam el és hogy tanulmányt befejezve, azt itthon kiválóan értékesíteni, miért is tisztelettel kérem nagybecsű pártfogásukat. — Ajánlkozom bármilyen alkalmi és divatos frizurák készítésére. — Kiváló tisztelettel vagyok: **Dinda Juliska,** fodrásznő.

Lakásom: Szijjártó-utca 22. szám.

Hirdetmény.

2015. sz. — A nagyrőcei kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Lővi Gyula helpai lakos végrehajtásának Gyuricza József Kiszely helpai lakos végrehajtást szenvedő elleni 611 kor. 93 fillér tőkekövetelés és járulék iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék (a nagyrőcei kir. járásbíró) területén lévő, Helya község határában fekvő, a helpai 150. számú tjkvben foglalt A. I. 1-34. sorszámú békés, ház, udvar, csűr, külsőség, erdő és legelő illetőségnek a B. 3. sorszám alatt Gyuricza József Kiszely néven álló 1/2 részére 1211 koronában ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1909. évi október hó 13-ik napján délelőtt 10 órakor Helya községben a község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áról is, de a kikiáltási ár 2/3-ad részénél olcsóbban eladatni nem fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát, vagyis 141 korona 10 fillért készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42 ik §-ban jelzett ártolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Nagyrőcén, 1909. évi július hó 31. napján. A nagyrőcei kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság. **Gazda,** kir. járásbíró.

Faarverési hirdetmény.

3505. sz. — Kerepessy István, kiskoru gömörpanyiti lakos tulajdonát képező s a gömörpanyiti 68. számú telek jegyzőkönyvben 710. helyrajzi szám alatt foglalt erdejének összes tölgy, eser, gyertyán és nyírta készlete Gömör- és Kishontvármegye árvaszékének folyó évi június hó 8-án kelt 7006. számú véghatározata folytán a **f. évi október hó 11-én delelőtt 9 órakor Gömörpanyiton** a község házánál nyilvános szó és írásbeli árverésen el fog adni.

Az értékesítés tárgyát képezi mindazon fatömeg, mely az „Ivántáj” nevű erdőrészen jelenleg tövön található, az 5 cm.nél vékonyabb tölgy husángok és vad gyümölcsfákat kivéve.

Kikiáltási ár 800 korona, azaz nyolczszáz korona, ezen alóli ajánlat nem fogadtatik el.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek. Biztosítékként 50 kor. azaz ötven kor. teendő le.

Az árverési és szerződési részletes feltételek a tornaújfalú járás főszolgabírói hivatalában és Gömörpanyiton a község házánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. — Tornaújfalú, 1909. szept. 14-én.

Kubinyi, tb. főszolgabíró.

Tisztelettel értesitem az i. t. közönséget, hogy 73 év óta fennálló kőfaragó üzletemet és sírkőraktáramat

ez év folyamán a magasabb igényeknek megfelelően tetemesen megnagyobbítottam és a közelgő **halottak napjára** igen nagy választék áll rendelkezésére a kegyeletnek áldozó gyászoló közönségnek, a legkiválóbb valódi **tiszta fekete svéd gránit, norvégiai labrador, Syenith, porphir, orlovégi hazai és külföldi márvány síremlékekből és öntött vas-keresztékből.** — Elvállalok mindenféle temetői és építkezési kőfaragó munkát bármely kőfajból.

Tisztelettel:

ö.zv. JAKOVETZ ALAJOSNÉ,

sírkőraktár- és kőfaragó üzlettulajdonos Rimaszombat, Andrássy-út.

2-4

Hirdetmény.

A nagyrőcei kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Mestyan Józsefné helpai lakos végrehajtásának Gyuricza György és ifj. Gyuricza János helpai lakos végrehajtást szenvedő elleni 380 kor. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék (a nagyrőcei kir. járásbíró) területén lévő, Helya község határában fekvő, a 2438 1893. számú tkvi végzéssel Gyuricza János és a felesége Berák Mária javára; a 357/908. számú tkvi végzéssel Gyuricza János és felesége Nohavicska Anna javára bekebelezett élethossziglani haszonélvezet szolgalmának épségben való tartásával a végrehajtást szenvedőkkel azonos Gyuricza János, kinek neje Bonla Paulina tulajdonát képező s a helpai 149. számú telekjegyzőkönyvben foglalt A. I. 2-4. 6, 8-46. sorszámú csűr, szántó, rét és az ezekhez tartozó erdő és legelő illetőségéből álló egész ingatlanra az árverést 5500 koronában ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1909. évi október hó 21-ik napján** délelőtt 10 órakor Helya községben a község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áról is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át 550 koronát készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42-ik §-ában jelzett, ártolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333-ik sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Nagyrőcén, 1909. évi szeptember hó 2-án. — A nagyrőcei kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság. **Gazda,** kir. járásbíró.

Végzés. 3015. sz. — A dr. Hozáczy Ferenc ügyvéd, nagyrőcei lakosnak 2798/1909. számú kérvénye és utóajánlata Mestyan Józsefné helpai lakos végrehajtásának Gyuricza György és ifj. Gyuricza János helpai lakosok elleni végrehajtási ügyében az 1909. évi október hó 21-ik napjára kitért árverésen a helpai 149-ik sz. telekjegyzőkönyvben foglalt A. I. 2-4. 6, 8-10, 13-46. sorszám alatt felvett ingatlanok fognak elárvereztetni: a 11. és 12. sor, 1384. és 1386. sorszám s jelenleg a helpai 1128-ik számú telekjegyzőkönyvben nyilvántartott ingatlan a végrehajtó követelésétől tehermentesen jegyeztetvén le, ezekre a birtokrésztelkekre tehát jelen árverés nem vonatkozik. — Miről összes érdekeltek értesítettek. Nagyrőcén, 1909. évi szeptember hó 15-én. — A kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság. **Gazda,** kir. járásbíró.

Kiadó bolt — eladó ház.

A város legforgalmasabb helyén, az **Andrássy-utca és Tompa-tér sarkon** levő első számú emeletes házban egy kisebb bolt azonnal bérbe vehető. — **Kossuth-utca 41. számú** ház, szépen rendezett udvarral és kerttel eladó. Venni, vagy bérleti kívánók értekezhetnek: **Andrási László** fényképpel. (7-*)

Kiadó esetleg eladó ház.

A **Jánosi-utca 29. sz.** földszintes ház, magános udvar és hozzátartozókkal **november 1-től** bérbe kiadó, esetleg örök áron szabad kézből is eladó. Bérleti vagy venni szándékozik forduljanak felvilágosításért **ö.zv. Szabó Györgyné** tulajdonoshoz.

Eladó békés.

A **Hunyady-utczában**, a bábaképzővel szemben, mintegy 760 □-öl területű békés — 15 öl hosszúságú utcai fronttal — szabad kézből eladó. — Venni szándékozik felvilágosítást nyerhetnek: **Gyóry Lajos** tulajdonostól Keczen, (u. p. Rimaróhó.) 4-*

Hirdetmény.

2039. sz. — A tornaújfalú kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Deutsch Mór végrehajtásának 840 korona és dr. Király Kálmán 47 korona 20 fillér követelések és járuléka iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék (a tornaújfalú kir. járásbíró) területén lévő, Kisvisnyó község határában fekvő, a kisvisnyói 112. számú telekjegyzőkönyvben A. 1-4. sor, 76. 1, 77, 79, 80. hrzi számú 3. kert és 20. számú házból Demjén Rozália Potrecz Bálintné nevén állott, időközben azonban Koleszár Demjén János és neje Pivnik Mária nevére ártirt 1/2-ad rész jutaléka 365 koronában ezenel megállapított kikiáltási árban; továbbá a kisvisnyói 113. számú telekjegyzőkönyvben A. 1-13. sor, 157, 198. 2, 212, 257, 292, 293, 332, 402, 470. 3, 470. 4, 484. 2, 553. 2. hrzi számú szántók, rétek, erdő és legelő illetőségéből fenti néven állott, de időközben Koleszár Demjén János és neje Pivnik Mária nevére ártirt ingatlanok az **1909. évi november hó 22-ik** napján délelőtt 10 órakor Kisvisnyó községben, a község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási ár 2/3-an alól eladatni nem fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42-ik §-ában jelzett, ártolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A mennyiben az ingatlanokért a kikiáltási árnál magasabb ígért tétetnek, a bánatpénz ennek 10%-áig kiegészítendő, mert ellenesetben az ígért figyelmen kívül hagyása mellett az árverésnél több részt nem vehet. — Tornaújfalú, 1909. augusztus hó 29-én.

Hubay, kir. aljárásbíró.

Kárpitos, paplanos munkák

legelőbb beszerzési forrása

IZSAK SÁNDORNÁL,

Rimaszombat, Koháry-u. 27.

„Polgári Olvasókör” közelében.

Ugyanitt egy tanonc és tanuló lány felvétetik.

Hirdetmény.

2019. sz. — A tornaújfalú kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a tornaújfalú takarékpénztár végrehajtásának 838 korona tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék (a tornaújfalú kir. járásbíró) területén lévő, Melléte község határában fekvő, a melléte 79. sz. telekjegyzőkönyvben A. 4-20. sor: 329, 361, 370, 406, 473, 523, 524, 573, 614, 678, 689, 728, 788, 849, 1141, 1150, 1214, 1222. hrzi számú szántóföldek és rétekből álló ingatlanoknak s ehhez tartozó 1/2-ad erdő- és legelő-illetménynek B. 7-10 alatt Magos András, Magos Julianna, Németh Lajosné és Németh Lajos néven álló részére 907 korona kikiáltási árban; továbbá a melléte 64. számú telekjegyzőkönyvben A. 1. sor, 418, 419. hrzi számú erdőnek B. 93-96 alatt ugyanazokat illető részére 520 korona kikiáltási árban és a melléte 167. számú telekjegyzőkönyvben A. 1-3. sor: 53, 54, 55, 56, 134, 207, 208, 209. hrzi számú ház, udvar s kertekből B. 4-6 alatt Magos András, Magos Lajos és Magos Julianna néven álló részére 1227 koronában ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1909. évi november hó 15-ik napján** délelőtt 10 órakor Melléte község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási ár 2/3-an alól eladatni nem fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett, ártolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A mennyiben az ingatlanokért a kikiáltási árnál magasabb ígért tétetnek, a bánatpénz annak 10%-áig kiegészítendő, mert ellenesetben az ígért figyelmen kívül hagyása mellett a további folytatandó árverésen részt nem vehet.

A kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság Tornaújfalú, 1909. augusztus hó 27-én.

Hubay, kir. aljárásbíró.